

Fundacje rodzinne

Rafał Szcerbicki
radca prawny
rafal.szcerbicki@skplex.pl
współpracuje z PISKP

W wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów pod pozycją UD172 znajduje się projekt ustawy o fundacji rodzinnej. Zakłada się, że nowa instytucja prawna ma ochronić firmę przed wstrząsem związanym ze zmianą właściciela i ułatwić powierzenie jej zarządzania spadkobiercom, zgodnie z wolą fundatora. Poniżej omówienie projektu.

W Polsce blisko 830 tys. firm to firmy rodzinne, które generują przychód o łącznej wartości 322 mld zł w skali roku, a tym samym ich wkład w budowę PKB kształtuje się na poziomie ok. 18%. Z danych Instytutu Biznesu Rodzinnego wynika, że w ciągu najbliższych pięciu lat sukcesję planuje ok. 57% firm rodzinnych. Przy czym tylko 8,1% następców przedsiębiorców deklaruje chęć poprowadzenia firmy stworzonej przez rodziców. W aktualnym stanie prawnym nestorzy firm rodzinnych mają ograniczone możliwości przekazania swojego biznesu. Mogą korzystać z rozwiązań zawartych w przepisach „Kodeksu cywilnego” oraz „Kodeksu spółek handlowych”. Obecne rozwiązania nie gwarantują jednak ochrony przed podziałem majątku powstałego w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą po przeprowadzeniu sukcesji ani za życia, ani po śmierci właściciela.

Fundacja rodzinna ma być nową osobą prawną, z siedzibą znajdującą się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Aby powstała fundacja rodzinna, konieczne będzie sporządzenie aktu założycielskiego przez notariusza lub testamentu zawierającego oświadczenie o utworzeniu fundacji rodzinnej. Zadaniem fundacji rodzinnej będzie gromadzenie, zarządzanie i ochrona majątku fundatora, zgodnie z jego wolą wyrażoną w statucie, zapewnianie środków dla wskazanych beneficjentów, w szczególności osób bliskich fundatorowi i organizacjom pożytku publicznego.

Fundacje rodzinne to rozwiązanie przewidziane głównie dla średnich i dużych przedsiębiorstw posiadających w majątku znaczne aktywna, w tym zwłaszcza nieruchomości. Fundatorem będzie mogła zostać osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych. Fundację rodzinną będzie mogło utworzyć także kilku fundatorów. Fundator będzie wnosił do fundacji rodzinnej mienie przeznaczone na realizację jej celów o wartości co najmniej 100 000 złotych.

Beneficjentem fundacji będą mogły być osoby fizyczne wskazane przez fundatora (głównie członkowie rodziny lub osoby bliskie – ustawa nie przewiduje wymogu pokrewieństwa między fundatorem a beneficjentem) albo

organizacja pożytku publicznego. Projekt ustawy zakłada, że fundacja rodzinna zarządza posiadany majątkiem i zapewnia jego ochronę oraz spełnia świadczenia na rzecz wskazanego przez fundatora beneficjenta, w szczególności pokrywa koszty jego utrzymania lub kształcenia albo – w przypadku beneficjenta będącego organizacją pożytku publicznego – wspiera realizację przez niego celów społecznie lub gospodarczo użytecznych. Beneficjent będzie mógł zrezygnować ze świadczeń i zrzec się uprawnień beneficjenta, za to prawa i obowiązki fundatora są niezbywalne.

Fundacja rodzinna nie będzie mogła prowadzić działalności gospodarczej z uwagi na związane z tym ryzyko gospodarcze. Będzie jednak właścicielem majątku fundatora, np. udziałów w spółkach, papierów wartościowych czy nieruchomości, a jego bliscy i wybrane organizacje pożytku publicznego – beneficjentami fundacji rodzinnej. Takie rozwiązanie ograniczy zasadniczo sens jej prowadzenia. Mało tego, zakaz nie dopuści możliwości czerpania stałych dochodów z wynajmu nieruchomości, które fundator wniesie do fundacji. Poza nieruchomościami można przytoczyć przykład dochodów wynikających z praw własności intelektualnej, które również nie prowadzą do ponoszenia nadmiernego ryzyka gospodarczego, a jednak mogą przynosić beneficjentom stałe dochody. Możliwość prowadzenia ograniczonej działalności gospodarczej prowadziłaby do zwiększenia korzyści z ustanowienia fundacji. Niestety tak nie jest.

Fundacja rodzinna ma funkcjonować poprzez zarząd. Zarząd fundacji rodzinnej składa się co najmniej z jednego członka. Członkiem zarządu fundacji rodzinnej może być także beneficjent, z tym, że łącznie beneficjenci nie mogą mieć więcej niż połowę głosów w zarządzie. Zarząd będzie mógł podlegać nadzorowi rady protektorów, która będzie pełniła funkcje nadzorcze w stosunku do zarządu w zakresie przestrzegania prawa i postanowień zawartych w statucie. Beneficjenci będą tworzyć zgromadzenie beneficjentów, które będzie zbierało się w wyjątkowych przypadkach (np. przy uzupełnianiu składu danego organu).

Majątek wniesiony do fundacji przez fundatora, przeznaczony na realizację celów tej fundacji, nie będzie przy-

Podstawa prawna

- Projekt ustawy o fundacji rodzinnej – wykaz prac legislacyjnych Rady Ministrów UD172

chodem w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (CIT). Wnieście mienia do fundacji rodzinnej przez fundatora nie będzie wiązało się z obciążeniami podatkowymi. Działalność operacyjna fundacji rodzinnej będzie opodatkowana na zasadach ogólnych. Dochody fundatora oraz beneficjenta z tzw. grupy zerowej, otrzymane z fundacji rodzinnej, nie będą podlegały opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych (PIT). Pozostali nabywcy świadczeń zapłacą podatek w wysokości 19% podstawy opodatkowania. W stosunku do fundacji rodzinnych nie znajdzie zastosowania rozwiązanie przewidziane dla fundacji zwykłych, polegające na zwolnieniu z opodatkowania dochodów fundacji przekazywanych na cele statutowe. Nie będzie także możliwości zastosowania stawki 9% przewidzianej dla spółek kapitałowych będących małymi podatnikami CIT. Również wypłata dywidendy przez spółki na rzecz fundacji rodzinnej nie będzie korzystała ze zwolnienia dywidendowego, które obecnie przysługuje spółkom kapitałowym.

W przypadku likwidacji fundacji nabyte w ten sposób od niej świadczenia czy mienie będą podlegały opodatkowaniu podatkiem od spadków i darowizn. Osoby najbliższe fundatorowi (małżonek, zstępni, wstępni, pasierb, rodzeństwo, ojczym i macocha) będą zwolnieni z podatku, jeżeli przedmiotem świadczenia będzie mienie wniesione do fundacji przez fundatora. W projekcie zaproponowano wprowadzenie możliwości zrzeczenia się zachowku, a także rozłożenia go na raty, odroczenia terminu płat-

ności, a nawet obniżenia jego wysokości w przypadku uwzględniania przy obliczeniu zachowku przedsiębiorstwa. Ponadto świadczenia otrzymane od fundacji rodzinnej przez uprawnionego obniżą wartość zachowku.

Według projektu fundacja rodzinna podlega corocznej, obowiązkowej kontroli dokonywanej przez niezależnego audytora. Projektowane przepisy przewidują także obowiązek przekazywania w terminie 14 dni od dnia doręczenia żądania przez Krajową Administrację Skarbową informacji dotyczących listy beneficjentów oraz spełnionych świadczeń, w tym ich rodzaju, wysokości i sposobu ich spełnienia. Przepisy w żaden sposób nie ograniczają okresu na żądanie takich danych. W przypadku „zwykłych” podatników taki okres już obecnie jest ograniczony do 5 lat.

Projekt ustawy może trafić do parlamentu w drugiej połowie 2021 r., a ustawa wejść w życie na początku 2022 r.

Od redakcji: Liczymy na współpracę przy tworzeniu tekstów z zakresu prawa. Wszystkich zainteresowanych rozwiązaniem nurtujących ich problemów prosimy o kontakt mailowy z autorem artykułu. Odpowiedzi zamieścimy na łamach miesięcznika. ■

Odpowiedzi na trudne pytania

Artur Granoszewski

Pytanie

Czy dwie osie oddalone od siebie o więcej niż 1,8 m uznaje się za osie pojedyncze, czy grupę osi?

Odpowiedź

Chcąc ustalić prawidłowe dopuszczalne naciśnięcie na osie sprawia wiele problemów. To, czy osie uznać jako pojedyncze, czy jako grupę osi, trzeba zająć do rozporządzenia ministra infrastruktury z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (DzU z 2016 r., poz. 2022 z późn. zm.). Po pierwsze, należy sobie przypomnieć definicję osi oraz definicję osi pojedynczej i grupy osi:

§ 2 ust. 18. Przez osie rozumie się element konstrukcji pojazdu stanowiący wspólną geometryczną os obrotu dwóch lub więcej kół zarówno napędzanych, jak i swobodnie obracających się, niezależnie od tego, czy znajdują się w jednym, czy wielu segmentach usytuowanych w tej samej płaszczyźnie prostopadłej do wzdluznej płaszczyzny symetrii pojazdu; wyjątek stanowią pojazdy kategorii L, w których geometryczna os obrotu dotyczy jednego lub więcej kół.

§ 5 ust. 6. Przez os pojedynczą rozumie się os, która nie może być uznana za os wchodzącą w skład grupy osi.

ust. 7. Przez grupę osi rozumie się co najmniej dwie osie składowe o odległości (d) między sobą, określonej w niniejszym rozporządzeniu, które oddziałują na siebie ze względu na szczególną konstrukcję zawieszenia.

Następnie w § 4 ust. 1 znajduje się zapis, z którego wynika, że: odległość (d) między dwiema sąsiednimi osiami wchodzącymi w skład tej samej grupy osi nie może przekraczać 1,80 m, i zaraz po tym znajduje się ust. 2, który mówi, że: przepisu ust. 1 nie stosuje się do pojazdów zarejestrowanych po raz pierwszy przed dniem 13 marca 2003 r., dla których odległość (d) między dwiema sąsiednimi osiami wchodzącymi w skład tej samej grupy osi nie może przekraczać 2,00 m.

W odpowiedzi na zadane pytanie kluczowa więc będzie data pierwszej rejestracji, gdzie dla pojazdu zarejestrowanego po raz pierwszy przed 13 marca 2003 r. w grupie osi dopuszcza się odległość między osiami do 2 m, a dla pojazdów zarejestrowanych po tej dacie – odległość ta nie może przekroczyć 1,8 m. Jeżeli odległości między osiami są większe, należy traktować je jako osie pojedyncze. ■